

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR:

DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

ALEKSANDR POPOV
(1859-1906)

2022
IYUL
№42

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81
+998 94 404 00 00

www.taqqiqot.uz
www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
12-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-12**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-12**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 42-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 июль 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 9 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шоҳида Юсуповна «Тараққиёт стратегияси» маркази муҳаррири

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Ҳамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Раҳмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

1. Turdiyeva Sultonabegim Xikmatillo qizi	
MILLIY MUSIQA: BARKAMOL AVLOD TARBIYASIDA MUSIQA MADANIYATI VA SAN'ATINING AHAMIYATI.....	7

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ СОҲАЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

MILLIY MUSIQA: BARKAMOL AVLOD TARBIYASIDA MUSIQA MADANIYATI VA SAN'ATINING AHAMIYATI

Turdiyeva Sultonabegim Xikmatillo qizi

Andijon Shahar 45- Davlat Maktabgachacha

Ta'lim tashkiloti musiqa raxbari

Telefon:+998999877068 sultonobagimt@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada, Milliy o'zbek musiqa madaniyatining kelajak avlod uchun rivojlanish bosqichlarida biz yoshlar musiqa madaniyati va san'atidan foydalana olish dolzarbligi, yosh avlod milliy musiqasi madaniyatida muhim ahamiyat kasb etishi, maktabgacha ta'lim tashkilotida Maqom san'atini rivojlantirish yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Yosh avlod, milliy musiqa, madaniyat, san'at, muammo, taklif, innovatsion g'oyalar uyg'unligi, mehr uyg'otishlik.

Butun bir hayotning o'z tarixi, millatning o'z an'analari bor bo'lganidek, barcha soxalarda ham yosh avlodning kelajak uchun nima qilishi kerakligi, tarixda ustozlar, ulamolar, buyuk mutafakkirlar tomonidan kitoblar yoki og'izdan o'g'izga o'tish jarayonlari ila meros qilib qoldiriladi. Milliy musiqa madaniyati inson tabiatini nechog'liq o'zgartiradi, insonning inson bilan o'zaro aloqasini va munosabatlarini naqadar bog'liq ekanligini Ibn Sinoning “ Kitob ash – shifo “ risolasining musiqa bo'limida bayon etgan. Ta'lim tarbiya masalalarining zukko bilimdoni Abu Ali Ibn Sino, “ bola his – tuyg'u tarbiyasida musiqa madaniyatining ahamiyatini alohida ta'kidlab, bolani juda yoshligidan boshlab, musiqiy hissiyotini tarbiyalash muhim va bu uning ruhiy holatini mustaxkamlaydi” dagan g'oyani ta'kidlagan.

Mustaqillik sharofati bilan musiqa ta'lim tarbiyasining, madaniyat va san'ating maqsadi yangicha mazmunga ega bo'ldi. “ Yosh avlodni milliy musiqa merosimizga vorislik qila oladigan va umumbashariy musiqa boyligini qadrlaydigan, madaniyatli kishilar qilib voyaga yetkazish” muhimligi belgilandi. Unib o'sayotgan avlod albatta milliy meros an'ana va qadriyatlarimizni uqib o'rganadilar, so'ng ular ham o'z fikrlarini yozadilar, amalga joriy qiladilar, shu tariqa tariximiz, musiqa madaniyatimiz va san'atimizda yetuk mutafakkirlar shakllana boshlaydi. Butun dunyoda madaniyat va san'at shu tariqa yangilana boshlaydi. Ommaviy xalq musiqasi xalqning manaviy hayotida, yoshlarning ta'lim tarbiyasida muhim o'rin tutadi. Turmushning barcha jabxalarida – ommaviy marosim, mehnat jarayoni bola shaxsining ahloqiy – musiqiy rivojlanishida, xalqning badiiy jihatdan kamol topishida dasturiy amal bo'lib xizmat qiladi. O'zbek xalqi ahloq qonun qoidalarini yaratishda maqol, ertak, latifa, dostonlar bilan bir qatorda ohang va qo'shiqlarda ham keng foydalanganlar. Chunki, axloq – odob tarbiyasini badiiy vositalar – so'z va ohang uyg'unligi majmuida amalga oshirishda e'tibor berish xalq orasida qadimdan urf bo'lgan. Ayniqsa, odob tarbiyasini musiqa tarbiyasi bilan o'zaro chambarchast holda amalga oshirish g'oyasiga amal qilingan.

Men o'zbek musiqasi sohasida uning madaniyatida shakllanar ekanman milliy musiqa merosimizdan faxrlana boshlayman. Ustozlarimiz izidan borar ekanman, mening ham yelkamda mas'uliyatli vazifa turganligini xis qilaman. Chunki, kelajak avlodga milliy musiqamiz madaniyatidagi rivojlanish tarixida to'plagan boylıklardan to'g'ri foydalangan holda na'munalarni yetkazish, ularning ongi va qalbiga singdirish orqali barkamol avlod tarbiyasi o'sish jarayonida biz o'qituvchi – ustozlar ijobiy o'rnak ko'rsata olishimiz, o'z mahoratimiz, kamolotimiz ustida to'xtovsiz ijodiy izlanish, eng maqbul ta'lim va tarbiya usullarini hayotga joriy etishimiz, ularning musiqa ruhida tarbiya topishlari uchun zamin hozirlash kelagligini, ajdodlarimiz qoldirgan madaniy merosni o'z davrimiz vas hart – sharoitimizdan kelib chiqqan holda zamonaviylikni uyg'unlashtirib, yangi tarix zarvarloqlariga oz' xissamni qo'shish yuragimda jo'sh uradi. Hozirgi Yangi O'zbekistonimizda bunday vazifalarni bajarmoqlik, men balki, butun yosh avlod uchun faxrdir. Zero, musiqaning tarbiyaviy ta'sir kuchi, bugungi kunda beqiyos. Musiqaning hayotbaxsh ta'sirini o'z hayotida sezmasdan yashaydigan odamni bizning yurtimizda topish qiyin. Eng,

muhimi bugungi kunda musiqa madaniyati va san'ati navqiron avlodimizning yuksak ma'naviyat ruhida kamol topishida boshqa san'at turlariga qaraganda kuchliroq ta'sir ko'rsatmoqda. Insoniyatning buyuk kashfiyoti – bo'lmish musiqa bitmas tuganmas xazinadir. Bugungi kunda taralayotgan musiqa cholg'ulari ohanglari, tinglanayotgan kuylardan, tinglab baxramand bo'lmoqdamiz. Ma'naviyatimizning asosiy bo'g'ini bo'lgan musiqiy madaniyatimiz, an'anaviy qo'shiqlar, maqom asarlari ijrosi xamisha xalqimizning kundalik xayotida ma'naviy manbaa sifatida e'tirof etib kelingan. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev Miromonovich Milliy maqom san'ati haqida so'zlar ekan, “ Bu noyob boylikini ko'z qorachig'imizdek asrab – avaylash, bundan dunyo ahlini baxramand etish, kelgusida nasllarga bezavol yetkazish” haqida takror va takror ta'kidlaganlar.

O'z faoliyatim davomida shunga amin bo'ldimki, ilk qadam ya'ni Maktabgacha Ta'lim Tashkilotlaridan boshlab yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalab voyaga yetkazish, milliy maqom musiqa va san'at madaniyatida ularning tarbiya jarayonlarida maqom yo'nalishini hamnafar erkin holatda olib boorish, ularning qalbida o'zgacha bir milliy madaniyatning shakllanish urug'uni ekib, kelajakda shu urug'lar o'z natijalarini berib unib o'sib, madaniyat va san'at yo'llarimizda unumli Nihollar bo'lib yetishishida milliylik suvi ila sug'orishimiz darkor deb o'ylayman. Misol uchun : Faoliyatim davomida ilk marotaba Maktabgacha Ta'lim Tashkilotida kichik guruhdagi bolalardan tortib tayyorlov guruh tarbiyalanuvchilari bilan birgalikda maqom ansambilini tashkil etdik. Ular shu darajada bizning milliy merosimiz maqom kuylarini ijro etishdilar, yuragidan, qalbidan, nigohlaridan buni sezish juda oson. Hayajon ila maqom dars soatlariga kirib kelishlari meni yanada ular ustida ishlashimga turtki beradi. Tarbiyalanuvchilar uylariga borib o'rgangan maqom qo'shiqlarini aytishganda: “ Ustoz – maqom ashularimizni uydagi buvajonim, buvijonim, onam va dadamga kuylab berdik, barchalari juda xursand bo'lishdi va aytdilarki, “ Sizlar bizning o'lmas merosimizni bardavom barhayot yashashida sababchi bo'lgan rayhonlarimiz, Mustaqil yurtimiz avlodlarisiz “ deya bizni xursand qilishdi – deya aytgan gaplarini eshitsangiz kelajakda albatta madaniyatli yoshlar bo'lib ulg'ayishligiga to'liq ishonch hosil qilasiz. O'ylaymanki, barcha Maktabgacha Ta'lim Tashkilotlarida ushbu Maqom ansambllari tashkil etilishini, madaniyatimiz va san'atimiz milliy ruhda ertaroq shakllanib, unga hamohang tarzda milliy qadryatlarimiz asosida ko'rgazmali qurollar, Milliy raqsalarimizni yanada rivojlantirish, innovatsion ta'lim jarayonlarida merosimizni to'g'ri talqin qilib singdira olish maqsadga muvofiq deb o'ylayman. Albatta, bunday ish faoliyatlari davomida muammolarga ham duch kelishimiz mumkin. Qanday? – Sharoitni baxona qilamiz, bolajonlarda qiziqish yo'q, o'zimiz aytib qo'yaveraylik, odatdagidek mashg'ulotlarni o'tishlik (siyqasi chiqqan), kuylarni takrorlash, Zamonaviy kuylarga ya'ni tarbiyalanuvchi yoshiga mos kelsa kelmasa raqsaga tushiraverish, bu bilan milliy musiqamiz madaniyatiga san'atiga katta zarba bergan bo'lamiz. To'g'ri, bizning O'zbekistonimizda bunday holatlar ko'p emas, lekin kamligida bartaraf etishlikni o'z zimmamizga olsak, har haftada har bir musiqa o'qituvchilari qaysi tashkilot bo'lishidan qat'iy nazar, bir birlarining dars jarayonlarini kuzatib taklif va tanqidlarni birgalikda ko'rib chiqib har oyning oxirida qilingan ishlarning xisobotini talqin qilishimiz ko'proq Maqom milliylik san'atiga urg'u berishimiz, tarbiyalanuvchilarga, bolajonlarimizga alohida Maqom darsligi kuni etib belgilab, bizning o'lmas merosimiz yanada yorqinroq ko'rinishiga va barhayot yashashiga o'z xissamizni qo'shsak, kelajagimiz albatta madaniylashgan olim va olimalardan iborat bo'ladi. Maqsadimiz, tarbiyalanayotgan bolajonlarimiz qabida Milliy maqom kuylariga ham bo'lgan sevgini, ishtiyoqni oshirish va musiqa doimo ular bilan birga hamohang ekanligini, biz buyuk insonlar zurriyodi ekanligimizni, maqom butun dunyo bo'yicha tan olinishini, ular chet davlatlariga borganda o'rgangan milliy maqom qo'shiqlaridan kuylab O'zbekistonimiz Milliylikini namoyon etadigan umumbashariy insonlar bo'lin ulg'ayishlari uchun o'z xissamizni qo'shish.

Xalqlar turli – tuman, bularning barchasini o'z madaniyati va san'ati go'zallashtirib turadi. Bizning Yangi O'zbekistonimizni ham o'z madaniyati va San'ati beqiyosdir. Kelajak avlod uchun milliy madaniyatimiz va san'atimizni ularning yoshlik paytlaridan boshlab mehr uyg'otishlik biz yosh Pedagoglarning burchimizdir! Zero, Yosh avlod – Kelajagimiz yulduzlaridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Azimov “ Xalq cholg'ulari ijrochiligida yoshlar faolligini oshirish masalalari”.
2. WWW.ZIYO.BOLAJON.UZ
3. SH.Mirziyoyev Nutqlari, internet sayti.

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 12-ҚИСМ

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусахҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.07.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000